

STATUS OG UTFORDRINGAR I KOMMUNEØKONOMIEN.

- Generelt
- Utfordringar; Inntektssystemet, Lokale inntekter, «Luster 2020»; Kommuneanalyse, skulestruktur, eigedomsskatt.....

Litt generelt Økonomi;

- Luster:
- Inntektsnivå: 125%
- Utgiftsbehov: 115%
- «Handlingsrom»: 10%, 50 mill pr år. ??
- Om lag 50 kommunar har bedre økonomiske føresetnader.
- Handlingsrom under press; Kraftinntekter og inntektssystem.
- 2017 første året med ubalanse, 12-16 er balanseår samla sett.
- «Ille i 2017 og verre seinare» ??

Kvifor 1 : Inntektssystemet

Kommunereform, «frivilleg åleine.»

Urbanisering

Folketalsutvikling

Kriteriedata.

Kriterieendringar

«Ingar»

Kvifor 2: Lokale inntekter, kraftinntekter

Gevinst på sal av konsesjonskraft

Mindreinntekt: 10 mill.

Eigedomsskatt store kraftverk.

Mindreinntekt: 15 mill. (2017 og 2018.)

«Kommuneøkonomien må styrkast.»

Kvifor: Balansen er for dårleg.

2017 – ØP, Bruk av:

-Fond

-Avdragsutsetjing

-Har ikkje avsett overskot som EK til investeringar og utviklingsarbeid.

Tiltak: Reduserte utgifter.

Høgare inntekter.

Eksterne rammevilkår: inntektssystemet og kraftregime ??

«Luster 2020»

- Reduserte utgifter;
  - Strukturelle tiltak.
  - Reduksjon i tenester og tilbud.
  - Generell effektivisering.
- Auka inntekter;
  - Eigedomsskatt.

Formannskapet er styringsgruppe – «snu alle steinar»
Vedtak i ordinære fora.

«Kommuneanalyse.»

- *Gjennomgangen må ta utgangspunkt i dei lovpålagde oppgåvene og kva nivå Luster har på ikkje-lovpålagde oppgåver. Vidare må ein sjå på alle sider ved drift og bruk av ressursar. Framlegg til endringar må konsekvensutgreiast.*
- *Skulestrukturen må vera ein særskild del av gjennomgangen. Eventuelle endringsframlegg må vurderast fagleg/pedagogisk og handlingsrom i eksisterande bygningsmasse utgreiast. Alle utgeriingar må synleggjere netto innsparingar. Ein må også ha fokus på kva belastning reiseveg og trygg reiseveg har for borna. Som ein del av utgreiinga må ein også sjå skulen si rolle i og for bygdene.*
- *Arbeidet må vera avslutta innan 1.juni 2017.*
- *Formannskapet er styringsgruppe for arbeidet*

Reduserte driftsrammer med bakgrunn i KOSTRA-analyse

- Effektivisere, organisere bedre, arbeide smartare...
- Digitalisere....
- Strukturelle endringer ..... - reduserar stillingar, men greier å tilby det same/tilsvarande tilbod og tenester....
- Redusere tilbod og tenester, reduserer stillingar, men tek samtidig vekk tilbod og tenester...
- *Etter 4-5 år med gjennomføring av tiltak og generell innstramming er det lønsbudsjettet som må slankast.*
- Formannskapet har prioritert/peika på område for nærare vurdering og drøfting av ressursbruk;

OU «Luster 2020» i lys av Kostra.

- Budsjettbalansen skal betrast med min 25 mill.
- Vesentleg del av dette skal gjennomførast via reduserte netto budsjettrammer i tenestene.
- Tal tilsette må reduserast – lønsbudsjettet må ned.
- Drift må effektiviserast.
- Inntekter må optimaliserast.
- (Skal syne eit nivå der me «overlever» utan allmenn eigedomsskatt ??)

OU «Luster 2020» i lys av Kostra.

- Arbeid med å definere delprosjekt.
- Organisering med styringsgruppe, arbeidsgrupper.....
- Tema for HTV (møte 22.06/23.08.)
- Ekstern rådgjeving.
- Innhenting av «beste praksis»
- Ingen fast tilsette vert oppsagt.
- Fristilling, både på leiar og tilsettenivå.
- Vidare arbeid med klargjering av budsjettføresetnader.
- Tenesteplanarbeid og budsjett-18 er sett «på vent.»

Kommune-/KOSTRA-analyse

Innspel til vidare arbeid: Formannskapet sine føringar - rådmannen sine vurderingar :

- *Med utgangspunkt i «funn» i Kostraanalysen har formannskapet drøfta kvar me bør sjå nærare på tilbod og ressursbruk.*
- *Rådmann har sett nærare «bak ein del av tala», forklaringar, bindingar og lokale forhold.*
- *Ut frå dette er det gjort to vurderingar:*
  - *tenestene er delt i to «tiltaksklassar» for vidare arbeid.*
    - 1) *Der det er behov for/ynskje om ein større gjennomgang vert det etablert delprosjekt for vidare arbeid. Dette vil vere dei områda der potensiale for å endre ressursbruk er størst eller der det er ynskjeleg å sjå på andre endringar.*
    - 2) *Dei tenestene der ein ser føre seg mindre potensiale, mindre behov for endringar vert lagt over til/vert arbeid vidare med i ordinært budsjettarbeid.*
  - *det er skissert nokre høgst førebelse talmessige vurderingar knytta til Kostraanalysen.*

Det vert sagt noko om potensiale for reduksjon i ressursbruk, såkalla korrigert Kostra ved at ein omsyntek lokale forhold og bindingar. Det er vidare skissert innsparingskrav på netto ramme som kan vere realistisk å gjennomføre i løpet av 2-3 år.
- *Jf gjennomgang på dei følgjande pp:*

Kommune-/KOSTRA-analyse

Innspel til vidare arbeid: Formannskapet sine føringar - rådmannen sine vurderingar :

- Administrasjon . Behov for nærare utgreiing og vurdering. Delprosjekt 1.
- Potensiale i høve Kostra korrigert: om lag 5 mill.
- Realistisk: 2-3 mill.
- Prosjekt m/ekstern rådgjeving, KS-konsulent.

- Pleie – og omsorg. Omstillingsarbeidet vert vidareført som føresett.
- Potensiale i høve Kostra korrigert: 5 mill.
- Realistisk: 0-1 mill.

- Helsetenester. Behov for nærare utgreiing og vurdering. Delprosjekt 2.
- Potensiale i høve Kostra korrigert: 4 mill.
- Realistisk: 1,5-2,0 mill.
- Prosjekt m/ev ekstern rådgjeving, Agenda Kaupang.

Kommune-/KOSTRA-analyse

Innspel til vidare arbeid: Formannskapet sine føringar - rådmannen sine vurderingar :

- Sosialtenesta. Kostravurderinga vert lagt over til ordinært budsjettarbeid.
- Potensiale i høve Kostra korrigert: 1-2 mill. (nb rus, psykiatri ligg i sosial i Kostra)
- Realistisk: 0,5-1,0

- Barnevern. Drøftingar i SBV omkring strategiar, overføring til budsjettarbeidet.
- Potensiale i høve Kostra, korrigert: 1-2 mill
- Realistisk: 0-0,5 mill.

- Grunnskule. Jf eigen prosess om grunnlag for skulebruksplan Delprosjekt 3.
og ressursbruk. Vaksenopplæring og SFO vert lagt over til ordinært budsjettarbeid
- Potensiale i høve Kostra, korrigert: 15 mill.
- Realistisk: 8-10 mill.

Kommune-/KOSTRA-analyse

Innspel til vidare arbeid: Formannskapet sine føringar - rådmannen sine vurderingar :

- Barnehage. Kostravurderinga vert lagt over til ordinært budsjettarbeid
- Potensiale i høve Kostra, korrigert: 0-1 mill.
- Realistisk: 0-0,5 mill.
-
- Kultur og kyrkje. Behov for nærare utgreiing og vurdering.(tilskotsregime, støttenivå.)
- Potensiale i høve Kostra, korrigert: 5 mill. Delprosjekt 4.
- Realistisk: 2-3 mill.
-
- Plan, kulturminne, natur og nærmiljø. Behov for nærare utgreiing og vurdering. (planarb i eigen regi, sjølvkostnivå på gebyr, nivå på tenester.) Delprosjekt 5.
- Potensiale i høve Kostra, korrigert: 1-2 mill
- Realistisk: 0-0,5 mill.
-
- Brann og ulykkesvern. Kostravurderinga vert lagt over til ordinært budsjettarbeid
- Potensiale i høve Kostra, korrigert: 1-2 mill
- Realistisk: 0-0,5 mill.

Kommune-/KOSTRA-analyse

Innspel til vidare arbeid: Formannskapet sine føringar - rådmannen sine vurderingar :

VAR. Kostravurderinga vert lagt over til ordinært budsjettarbeid, behov for kvalitetssikring av sjølvkost.

Potensiale i høve Kostra, korrigert: 1-2 mill

Realistisk: 0-0,5 mill.

Samferdsel.

Delprosjekt 6.

Behov for nærare utgreiing og vurdering. (Kommunal vs privat veg, ferjedrifta, standard,)

Potensiale i høve Kostra, korrigert: 3-4 mill. (inkl. nedlegging av kommunal ferjedrift.)

Realistisk: 0,5-1,5 mill.

Kommunal næringsforv.og konsesjonskraft.

Delprosjekt 7.

Behov for nærare utgreiing og vurdering. (Forvaltningsarbeid vs næringsutviklingsarbeid, støtteordningar og nivå, salsordning kraft,)

Konsesjonsavgifter 15,5 mill.

Potensiale i høve Kostra, korrigert: 5-7 mill

Realistisk: 2-3 mill.

Kommune-/KOSTRA-analyse

Innspel til vidare arbeid: Formannskapet sine føringar - rådmannen sine vurderingar :

Kommunale bustader. Kostravurderinga vert lagt over til ordinært budsjettarbeid.
(oppfylingsgrad, husleigenivå , organisering ?)

Potensiale i høve Kostra, korrigert: 1-2 mill

Realistisk: 0-0,5 mill.

Eigedomsdrift. Behov for nærare utgreiing og vurdering.

Delprosjekt 8.

(analyse over høge brutto driftsutgifter. Totale m2 bygg er svært høgt, relativt moderate driftsutgifter pr m2.)

Potensiale i høve Kostra, korrigert: 4-5 mill

Realistisk: 1-2 mill.

Kommune-/KOSTRA-analyse

Innspel til vidare arbeid: Formannskapet sine føringar - rådmannen sine vurderingar :

Oppsummering;

Gjennomgangen syner mulig nedtrekk på nettorammer i storleiksorden: 17,5 – 29 mill.

Rådmann understrekar at på noverande tidspunkt må dette takast som svært førebelse vurderingar på kva som er realistisk å arbeide vidare med.

Rådmann ser føre seg vidare arbeid i både prosjekt og ordinært budsjettarbeid.

Gjennomgangen syner oppdeling i 8 «delprosjekt» samt ordinært budsjettarbeid.

Det vil vere aktuelt å slå saman delprosjekt og det vil vere noko overlapping

Me har avtale med KS på eit «djupdykk» innan administrasjon og tilbod frå Agenda Kaupang på ei ekstern vurdering av helse. Ev oppfølging av grunnskule m/Telemarksforsking er det ikkje teke stilling til. Utover dette ser me føre oss arbeidet i eigen regi.

OU «Administrasjon».

- Arbeidet vil inkludere heile «rådhuset» og grensesnittet inne vs ute.
- Innspel frå fsk 30.08. ?
- Organisering, ekstern rådgjeving m/KS.
- Samanlikning/referansekommunar.
- HTV
- Prosjektperiode ½ år ?
- Gjennomføringsperiode 2018 og 2019.
- Oppstart no m/nærare analyse og kartlegging.

Inviterar til:

- Kartlegging frå alle tilsette; «Oppgåvene i min jobb.»
- Innspel til gevinstrealisering.

Grunnlag for skulebruksplan.

- Faktagrunnlag er samla inn og analysert av Telemarksforskning.
- Rapport er levert pr 01.06.
- Fleire drøftingar i styringsgruppa.
- Div info, orientering 08.-12.05 inkl krinsmøter.

- Styringsgruppa, formannskapet, har prioritert dei mest aktuelle strukturelle endringane for grundigare vurdering.
- Det er flytting av grunnskuletilbodet i Solvorn til HBU og Indre Hafslo og Luster til ...Gaupne.
- Desse alternativa har TF sett nærare på.

Skulestruktur i Luster kommune – grunnlagsarbeid for ein skulebruksplan.

- Kostbart generelt driftsnivå.
- Kostbar struktur.
- «Overraskande» høgt nivå på spes.ped.tiltak.
  - høgt, men ikkje spesielt høgt tal elevar som får tilbod.
  - høgt, til dels svært høgt tal timar pr elev.
- Utfordringar med å dekke opp kompetansekrav.
- Er det kun økonomi som gjer at me bør vurdere skulestrukturen ??
  - rådmann er spørjande til tunge politiske utsegner i den lei.
- Nærare vurderingar av skulestruktur innan 15.09.??

Utvida eigeidomsskatteordning

- Det skal tilretteleggjast for dette – ev vedtak om innføring kjem i budsjettvedtak/budsjettarbeid hausten 2017.
- Alternativ er bustad og næringseigeidommar ev og fritidseigeidommar. (inkl bustadhusa på landbrukseigeidommane)

- vedtekter og sakkunnig nemnd
- regelverk for taksering
- taksering
- vedtak på takstar, klager, klagehandsaming
- utskrivning

-Teoretisk inntektspotensiale er stort, realistisk potensiale fullt innført 10-15 million kroner pr år.

-Faktorar og korrigeringsfaktorar.(kr pr m2, korrigering for lokalisering, alder m.m.....), kompetanse/mynde ligg til sakkunnig nemnd.

-Botnfrådrag, kompetanse/mynde ligg til kommunestyret.

-Skattesats, kompetanse/mynde ligg til kommunestyret.

Eigedomsskatt, forts...

- Bustadeigedommar: 1600
- Våningshus gardsbruk: om lag 1000
- Fritidshus: om lag 650
- Næring: 200-250.
- Reiseliv(tal bygg):200-250.

- Sum 3600-3700 eigedommar. - 2000 til eiga taksering.

- Anna ang. eigedomsskatt:
  - Kapitaliseringsrenta.
  - Ny utbygging
  - 2018 botnår.

Balansevurderingar

- 1)Skule : Drift og struktur .....
- 2)Andre område: Effektivisering, reduksjonar og auka inntekter .....
- 3)Utvida eigedomskatt .....
- Etter rådmann si vurdering vil ein vere avhengig av ein kombinasjon av alle 3 tiltaka for å betre balanse med 25 mill. pr år.
- Min. 2 budsjettår, 2018 og 2019.

Ev fornying av plan og budsjettarbeid.

- I tilknytning til «Luster 2020» som kan definerast som eit større OU-arbeid så vil me sjå på det samla styringsopplegget.
- Ytterlegare digitalisering med integrasjon gjer at oppgåvene like frå plan til rapportering kan koplant og forenklast.
- «Framsikt» vist på neste bilde er eit slikt verktøy som kan vere aktuelt og vil ev erstatte noverande TP. m.m.....

Framsikt;

«Et oversiktlig verktøy for analyse, budsjettering, økonomiplanlegging og virksomhetsstyring. Verktøyet er utviklet sammen med norske kommuner for å gi en effektiv støtte til hele årshjulet for styring. Våre løsninger gir store muligheter for effektivisering av prosesser, bedre involvering, høyere kvalitet i beslutninger og oppnåelse av bedre resultater.»

Analyse

Strategi/utgreiing

Økonomiplan

Arsbudsjett

Tenesteplan

Rapportering